

ILO - Uluslararası Çalışma Örgütü

Yücel ÖZKÖK*

Uluslararası Çalışma Örgütü -ILO- 1919 yılında, Birinci Dünya Savaşı sonrasında, çalışanların yazgısını düzeltmek ve tüm dünyada sosyal adaletin gelişimine hizmet etmek amacıyla kurulmuştur. Bu amaçları gerçekleştirmek için üçlü bir yapıya sahip olan ILO çatısı altında hükümet, işçi ve işveren temsilcileri bir araya gelmektedir.

ILO, uluslararası alanda işçilerin seslerini duyurabildikleri tek resmi örgüttür. İşçilerin önerilerde bulunabildikleri, yapılması gereken işler konusunda yol gösterici olabildikleri, diğer iki tarafın yani, -işverenlerin ve hükümetlerin- temsilcileriyle görüşmeler yapabildikleri ve onlarla eşit haklara sahip olarak kararların alınmasına katılabildikleri dünya çapında tek örgüttür.

Bu nedenledir ki, sendikacılık hareketi, kendi amaçlarının gerçeklik kazanması bakımından, Uluslararası Çalışma Örgütünü temel irtibat noktası olarak görmektedir.

ILO şu temel organlardan oluşur: Yıllık genel kurul niteliği taşıyan ve her yıl Haziran ayında toplanan Uluslararası Çalışma Konferansı; Yürütme Kurulu; Yönetim Kurulu ve bir daimi sekreteryaya görevi yapan Uluslararası Çalışma Bürosu. ILO, ayrıca bölgesel konferanslar ve sənayi komiteleri gibi alt organlar aracılığıyla da faaliyetlerini sürdürür.

ILO'nun en eski ve en önemli görevi, Uluslararası Çalışma Konferansı tarafından, sözleşmelerin ve tavsiyelerin oluşturulması ve onaylanmasıdır. Uluslararası çalışma standartları bu yollarla belirlenir. Sözleşmeler, bağlayıcı kuralların oluşumuna yöneliktir; buna karşılık, tavsiyeler yol gösterici niteliktedir.

Sendika özgürlüğünü de kapsayan geniş anlamda denek kurma özgürlüğü Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasasında öngörülmüş bulunmaktadır. Dolayısıyla, örgüte üye olan devletler, bu hakka uymak yükümlülüğündedirler. Herhangi bir üye devletin sendika özgürlüğünü ihlal etmesi veya bu hakkı korumaması halinde sorumlu tutulmasına yönelik mekanizma belirlenmiştir. Üye devlet, bu konuya ilişkin Uluslararası Çalışma Örgütü -ILO- sözleşmesini onaylamamış olsa bile, durum aynıdır.

1944'te, ILO 25 yıllık faaliyet dönemini tamamlamış olduğu ve savaş sonrası serpilme döneminin eşliğinde bulunduğu bir sırada, ABD'nin Filadelfiya kentinde toplanan Uluslararası Çalışma Konferansı, **Filadelfiya Beyannamesini** kabul etti. Bu Beyanname, örgütün amaç ve hedeflerini yeniden belirlemiştir. Beyanname, tüm ILO faaliyetleri bakımından bir yol gösterici unsur olarak kalmıştır ve aşağıdaki temel ilkeleri içermektedir.

Uluslararası Çalışma Yasası şunları öngörür:

- Çalışanların ve işverenlerin özgürce sendikalaşması.
- Çalışma sürelerinin sınırlanması, haftalık tatil ve yıllık ücretli izin hakkı.
- Toplu pazarlık.
- Çalışanların ve ailelerinin sosyal güvenliklerinin sağlanması.

- Asgari ücret standartlarının belirlenmesi.
- Göçmen işçilerin korunması.
- Eşit değerde iş için, erkek ve kadına eşit ücret.
- İşyeri güvenliği ve sağlığı.
- Etkin işyeri teftiş hizmetlerinin sağlanması.
- Özgürce seçilmiş tam ve verimli istihdamın geliştirilmesi.

ILO, Sözleşmeler ve Tavsiyelerle ilgili olarak, üye devletlerin anayasal yükümlülükleri dolayısıyla izlemek durumunda oldukları yol konusunda **özgün bir denetim** sistemine sahip bulunmaktadır. Bu çerçevede hükümetler, her yıl, aşağıdaki konularda rapor vermek durumundadırlar.

— İlgili ülkenin yetkili yasama organı tarafından yeni onaylanan ILO metinlerinin takdimi;

— Onaylanmış Sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin hususlar;

- Tavsiyeler konusunda alınmış önlemler;
- Henüz onaylanmamış Sözleşmeler.

Uluslararası Çalışma Örgütü Komitesinin üye devletlere önerdiği tavsiyelerin sonuç ve etkisi nedir? Bu sorunun güzel bir cevabı, ILO Yönetim Kurulu'nun İşçi Grubu Üyesi bir sendika lideri tarafından şöyle verilmiştir:

"ILO, hükümetleri hizaya sokabilecek bir polis gücüne sahip değildir. Ancak, hükümetlerin yakaşımını sendikalar sürekli olarak nakletmek suretiyle onları ciddi bir biçimde sıkıştırabilir. Bu, ilgili herhangi bir ülkedeki yeni bir sivil hükümet gibi uluslararası alanda itibar kazanmaya çalışan yeni hükümetler bakımından önem taşır."

SSK. 42. Genel Kurulu

Dr. İrfan GÖKÇAY

Sosyal Sigortalar Kurumu 42. genel kurulu 3,4 Haziran 1991 tarihlerinde Ankara'da toplandı. 3 yılda bir, Çalışma Hakkının çağrısı ile toplanan, başkanlığını bakanın kendisinin veya görevlendirdiği kişinin yaptığı, genel kurul 122 üyeden oluşuyor. Üyelerin 7'sini hükümet, 5'ini YÖK, 50'sini Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, 50'sini Türk-İş, 10 üyeyi de işçi emeklileri demeği gönderiyor. Beş kişilik SSK Yönetim Kurulunun, üç üyesi hükümet tarafından atanırken, biri işveren diğeri işçi temsilcisi olan iki üyesi genel kurul tarafından seçiliyor. SSK yönetiminin 3 yıllık çalışmalarının değerlendirildiği, üyeleri tarafından dilek ve temennilerin dile getirildiği genel kurulu 3-4 Haziran 1991 tarihlerinde 42. kez toplandı. İki gün boyunca yapılan toplam 19 konuşmacının, 6'sı Türk-İş, 3'ü İş Emeklileri Derneği, 6'sı TİSK, 1'i YÖK, 3'ü hükümet temsilcilerince yapıldı. Çalışma Bakanı ve SSK Genel müdürünün konuşmalarından çıkartılan son üç yılın ölçülebilir değişiklikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Yönetim hukuku

Kurumun mali ve idari bakımdan özerk olması gerektiği Genel kurulların 3 yılda bir yerine her yıl yapılması bir buçuk milyon emeklinin SSK yönetim kurullarında bir

* PSI (Uluslararası Kamu Çalışanları Sendikası) Türkiye Temsilcisi.

* SSK Okmeydanı Hastanesi, İstanbul.

Tablo: 1

SSK Nüfusu (Kişi)	15.10 ⁶	19.10 ⁶
Gelirler (TL)	2.10 ¹²	12.10 ¹²
Prim toplama oranı (%)	84.8	96.8
Prim alacaklarının dağılımı		
Kamu kesimi	37	71.9
Özel kesim	63	28.1
Giderler (TL)	1.2.10 ¹²	9.2.10 ¹²
Asgari Emekli Aylığı (TL)	68.300	536.400 (1990 Tem.)
Tedavi giderleri (TL)	257.5.10 ⁹	2.10 ¹²
Tedavi giderleri için ilaç payı (%)	42	36
Tıbbi cihaz alım giderleri	4.4.10 ⁹	36.10 ⁹

temsilci bulundurması gerektiği; kurumu yalnız işveren ve işçilerin değil halen kurumda çalışan ve kurumdaki emekli olmuş insanların mali olduğu ve bu kesimlerin de dengeli temsilinin gerektiği ifade edildi. Bakan İ. AY-KUT SSK'nın bir devlet kurumu olduğunu; ülkemizde sosyal güvenliğin devlet güvencesi altında olması nedeniyle kurumun yönetiminde devletin söz sahibi olmasını normal karşılanması gerektiğini, buna rağmen kurumu yönetiminin devlet, işçi, işveren temsilcilerinden oluşan demokratik bir yapıya sahip olduğunu ifade ederek, bu yöndeki eleştirileri cevaplandırdı.

SSK'ya Devlet Katkısı:

TİSK Genel Başkanı R. Baydur Avrupa Topluluğu ülkelerinde sosyal güvenliğe devlet katkısının 60'larda % 13-18 90'larda %20-30 arası olduğunu sosyal devlet anlayışı kabul ediliyorsa, hükümetin sosyal güvenliğe katkıda bulunmasını talep etti.

Kurum dışına sevk-vakıf:

SSK'nın kurum dışında hasta sevklerinde büyük bedeller ödemek durumunda kaldığını ve sevk edilen sağlık tesisleride istismara uğradığı, sevkler için harcanan miktarın her yıl %100 arttığı ve 1990'da %161'e ulaştığını, belirten SSK yönetimi bu durumu sorun olarak tespit ettiklerini ve aldıkları tedbirler sonucu toplam tedavi giderleri içinde sevk ödemeleri payının 1989'da % 27.5 iken 1990'da %25'e gerilediği ifade edildi. SSK sağlık tesislerini güçlendirme vakfının kurulması ve SSK'nın International Hospital, Florance Nightingale, Mikro Cerrahi ve Yanık Tedavi Merkezi'ne ortak olması ile artık sevklerin bu kurumlara yapıldığını, bu tür atımlara ayak uyduramayan yönetimde gerekli dirayeti gösteremeyen yöneticileri değiştirdiklerini belirtti.

SSK vakfının, kurumun yıllardan beri gerek bürokratik engeller, gerekse vasıflı personel çalıştırmak güçlüğü nedeniyle gerçekleştiremediği hizmetlere el attığını ve çok önemli başarılar sağladığını belirten Bakan İ. AY-KUT, vakfın görüntüleme merkezlerinde yapılan tomografi tetkiklerinin, Sağlık Bakanlığı ve Tabip Odaları fiyatlarının üçte biri oranında bir bedelle yapıldığını, vakfın faaliyetinin bununla sınırlı kalmayacağını, pek çok alana yaygınlaştırılarak sürdürüleceğini ifade etti.

Türk-İş'in talepleri:

Başkan Ş. Yılmaz, sosyal güvenlikle ilgili politikalarını açıkladığı raporunda sosyal güvenliğe devlet katkısı

sağlanmasını, kurumda çalışan emekli sandığına bağlı personelin SSK'ya bağlanmasını, kurumun mali ve idari bakımdan özerk olmasını talep etti.

Seçimler:

SSK yönetim kurulu işçi asil üyeliğine dokuz yıldır bu görevi yapan E. Taşoğlu tekrar seçilirken, işveren asil üyeliğine TİSK Genel Sekreteri K. Atasayar seçildiler.

Kararlar:

Genel kurul süresince kurumun çeşitli sorunlarının ve çözüm yollarını değerlendiren komisyonların hazırladığı raporlar oy birliği ile kabul edildi.

1- Sosyal Sigortalar Kurumunun esas gelirlerini işveren ve işçi primleri teşkil ettiğine göre Kurum'un Yönetiminde de işveren ve işçi üyelerin ağırlık taşıması tabiidir. Bu itibarla 41. Genel Kurul'da önerilen işveren ve işçi kesiminin ikişer, işçi emeklilerinde de bir üye ile Yönetim Kurulunda temsil edilmesi görüşünün tekrarı bu Genel Kurul'da da uygun görülmüştür.

2- Kurumun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca doğrudan bağlılık keyfiyeti kaldırılmadığıdır.

3- Anayasamıza göre Devlet, Sosyal Güvenliği sağlamakla görevlidir. Bununla birlikte, sosyal güvenlik harcamalarına katkısı, bu görev ve gösterdiği iktisadi gelişme ile uyumlu değildir.

Ülkemiz bugünkü gelişme seviyesi ile daha fazla kişiyi daha fazla tehlikeye karşı sosyal güvenlik garantisine kavuşturma imkanına sahiptir. Hızlı bir iktisadi gelişme ancak sosyal gelişme ile desteklenir ve süreklilik kazanır. Bu bakımdan sosyal siyasetin en önemli vasıtası olan sosyal güvenliğe devlet kanalı ile daha çok kaynak yaratılmalı, sigortanın finansmanına devlet katkısı mutlaka sağlanmalıdır.

Bu katkı diğer ülkelerde örnekleri görüldüğü üzere doğrudan primlere iştirak şeklinde olacağı gibi sigortanın açıklarını kapatmak veya genel bütçeden sosyal güvenlik ve sağlık harcamalarına iştirak etmek suretiyle sağlanabilir.

4- Sosyal Sigortalar Sağlık Tesisleri behemahal Sigorta tarafından işletilmeli, özelleştirilmesi veya devri kesinlikle düşünülmemelidir.

5- Sigortalının SSK Sağlık Tesislerindeki muayene ve tedavisi üretimi aksatmayacak şekilde mümkün olan en kısa sürede yapılmasına imkan verecek tedbirlerin alınması lazımdır. Bilhassa yoğun sanayinin bulunduğu yerlerdeki Dispanserlerde veya sağlık ocaklarında hastaların gerek laboratuvar tetkikleri ve gerekse film (Röntgen) çekimi için daha uzak hastanelere gönderilmeleri behemal önlenmelidir. Sanayinin yoğun olduğu pilot bölgelerdeki Dispanserler ve Hastaneler poliklinik sayılarına gözönüne alınarak gerekli araç ve gereçlerle donatılmalıdır.

6- Sağlık personeli yeterli sayıya çıkartılmalıdır.

7- Hekimlere sağlanan mali imkanların yeterli hale getirilerek çalışmalarının karşılığını almaları ve günün koşullarına göre iyi bir ücret düzeyine getirilmesinin sağlanması iyi tedavi hizmetini beraberinde getireceğinden hastalar açısından olumlu puan alacaktır.

Sigortalı hastalarının "Orası üç yılda bir gidip önünde iki gün ağladığımız bir duvardır" diye tanımladıkları SSK Genel Kurulu 1994'de 43. kez toplanmak niyeti ile çalışmalarını bitirdi.